

O nowych tomach Biblioteki Klasyków Filozofii i Biblioteki Współczesnych Filozofów

Historia Biblioteki Klasyków Filozofii (BKF) sięga roku 1952. To wtedy założone rok wcześniej Państwowe Wydawnictwo Naukowe (PWN) utworzyło Redakcję BKF. Pracom komitetu redakcyjnego przewodniczył Tadeusz Kotarbiński, a sekretarzem redakcji została Irena Krońska. Seria wydawnicza miała na celu publikację przekładów na język polski ważnych dzieł filozofii światowej. Leszek Kołakowski pisał, że: „Była to jedna z tych inicjatyw kulturalnych, które cała polska społeczność akademicka powitała natychmiast i bez żadnych zastrzeżeń gotowością do współpracy”¹. Pierwszą pozycją wydaną w ramach BKF (jeszcze w roku 1952) była *Logika* Étienne’a de Condillaca w tłumaczeniu Jana Znoski, ze wstępem i przypisami Tadeusza Kotarbińskiego. W roku 1986 PWN równolegle z BKF zaczęło wydawać serię Biblioteka Współczesnych Filozofów (BWF). Zamierzano publikować w niej „wybitne dzieła filozofów współczesnych”, a sposób ich opracowania naukowego nawiązywać miał do tradycji BKF. Serię zapoczątkowała *Dialektyka negatywna* Theodora W. Adorna w przekładzie i ze wstępem Krystyny Krzemieniowej.

Do roku 2010 w ramach BKF opublikowano 207 tytułów, a w ramach BWF – 39 tytułów, jednak po tym okresie liczba pozycji wydawanych w obu seriach zaczęła gwałtownie maleć. Pojawiły się uzasadnione obawy, że te dwie zasłużone dla polskiej humanistyki (nie tylko dla filozofii, ale także szeroko rozumianej historii idei, antropologii, historii literatury czy nauk społecznych) serie wydawnicze są zagrożone utratą ciągłości. A przecież pełnią one bardzo ważną funkcję – nie ulega wątpliwości, że tworzenie wysokich standardów translatorskich, naukowych i edytorskich jest istotne dla zachowania naszego dziedzictwa językowego i kulturowego. Udostępnienie danego dzieła w języku polskim umożliwia pełne włączenie go w dyskusję i obieg kulturowy – niezwykle ważne jest zatem, aby następowało to przy zachowaniu najwyższych standardów, zaś sama praca mogła dostarczać właściwych wzorów językowych. W wypadku debaty filozo-

¹ L. Kołakowski, *Irena Krońska*, „Kultura” 1974, nr 4 (319), s. 106.

ficznej kluczowe jest ustalenie dobrej terminologii – przy jej braku część dyskusji ma charakter pozamerytoryczny.

Po roku 2010 sprawa przyszłości BKF i BWF była żywo dyskutowana w trakcie posiedzeń Komitetu Nauk Filozoficznych Polskiej Akademii Nauk (KNF). W wyniku środowiskowej dyskusji pojawiła się lista propozycji, pierwotnie obejmująca 20 tytułów, które zasługują na tłumaczenie i wydanie w ramach tych serii. KNF uznał, że należy podjąć działania mające na celu znalezienie finansowania dla tego przedsięwzięcia. Zadanie koordynowania prac – i w szczególności sporządzenie stosownego wniosku – powierzono Krzysztofowi Wójtowiczowi. Wniosek został złożony do konkursu w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki *Uniwersalia 2.2* – niestety, w pierwszym podejściu nie uzyskał środków na realizację. W wyniku dalszych dyskusji prowadzonych w ramach KNF wyłoniona została węższa lista, złożona z 10 tytułów. Przygotowany też został nowy wniosek, który tym razem otrzymał finansowanie. Należy podkreślić, że niezależnie od stawianych celów naukowych, projekt miał też przyczynić się do integracji środowiska – wzięli w nim udział reprezentanci różnych ośrodków naukowych, m.in. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego. W rezultacie w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” (nr projektu 22H 16 0405 84) Wydawnictwo Naukowe PWN opublikowało w latach 2020–2024 w seriach wydawniczych BKF i BWF następujące pozycje:

1. G.E.M. Anscombe, *Intention*; przekład polski: *Intencja* (redakcja naukowa: Katarzyna Paprzycka, tłumaczenie: Marta Zaręba),
2. Henri Bergson, *La Pensée et le Mouvant. Idées et Conférences*; przekład polski: *Myśl i ruch. Eseje i wykłady* (redakcja naukowa: Damian Leszczyński, tłumaczenie: Elżbieta Walerich),
3. Rudolf Carnap, *Logical Foundations of Probability*; przekład polski: *Logiczne podstawy prawdopodobieństwa* (redakcja naukowa i tłumaczenie: Paweł Kawalec),
4. Alvin Goldman, *Knowledge in a Social World*; przekład polski: *Wiedza a świat społeczny* (redakcja naukowa i tłumaczenie: Adam Grobler),
5. Edmund Husserl, *Die Krisis der europäischen Wissenschaften und die transzendente Phänomenologie. Eine Einleitung in die phänomenologische Philosophie*; przekład polski: *Kryzys nauk europejskich a transcendentna fenomenologia. Wprowadzenie do fenomenologicznej filozofii* (redakcja naukowa i tłumaczenie: Arkadiusz Chruździmski),

6. Saul Kripke, *Philosophical Troubles*; przekład polski: *Kłopoty filozoficzne* (redakcja naukowa: Joanna Odrowąż-Sypniewska, tłumaczenie: Paweł Garbacz, Joanna Odrowąż-Sypniewska, Jakub Rudnicki, Tadeusz Szubka),
7. Alvin Plantinga, *Where the Conflict Really Lies: Science, Religion, and Naturalism*; przekład polski: *Gdzie naprawdę jest konflikt. Nauka, religia i naturalizm* (redakcja naukowa: Dariusz Łukasiewicz, tłumaczenie: Elżbieta Łukasiewicz),
8. Heinrich Rickert, *Der Gegenstand der Erkenntnis. Einführung in die Transzendentalphilosophie*; przekład polski: *Przedmiot poznania. Wprowadzenie do filozofii transcendentnej* (redakcja naukowa: Andrzej Noras², Tomasz Kubalica, tłumaczenie: Tomasz Kubalica),
9. Wilfrid Sellars, *Science, Perception and Reality*; przekład polski: *Nauka, percepcja, rzeczywistość* (redakcja naukowa: Piotr Gutowski, tłumaczenie: Sylwia Wilczewska),
10. Alfred North Whitehead, *Adventures of Ideas*; przekład polski: *Przygody idei* (redakcja naukowa: Piotr Gutowski, tłumaczenie: Marek Piwowarczyk).

Mamy nadzieję, że publikacja tych 10 tytułów jest wstępnym krokiem do większego dzieła, jakim byłoby opracowanie i wydanie bogatszego, odzwierciedlającego szersze spektrum filozoficzne zestawu książek.

Niniejszy zeszyt „Przeglądu Filozoficznego” poświęcony jest książkom Rudolfa Carnapa, Alvina Goldmana, Saula Kripkego, Alvina Plantingi oraz Wilfrida Sellarsa. Publikujemy w nim 14 rozpraw oraz wspomnieniowy tekst Kazimierza Czarnoty – wieloletniego redaktora i kierownika Redakcji Filozofii w PWN. W kolejnym numerze (3/2024) znajdzie się 14 artykułów na temat książek Elizabeth Anscombe, Henriego Bergsona, Edmunda Husserla, Heinricha Rickerta i Alfreda Northa Whiteheada.

Bogdan Dziobkowski, Krzysztof Wójtowicz

² Niestety, profesor Andrzej Noras zmarł w 2020 roku (w okresie pandemii COVID-19) w trakcie prac nad książką.